

Pracovný list – učebný text

Ciele vyučovacieho procesu

1. Cieľ – vymedzenie pojmu a význam cieľov v didaktike

- **Cieľ** – ideálna predstava toho, čo sa má v činnosti dosiahnuť (podľa Pedagogického slovníka)
- **Cieľavedomosť** je determinujúcim znakom ľudskej činnosti – každá historická doba si vytyčovala ciele, ku ktorým smerovala svoje základné princípy a ktorým prispôbovala ciele výchovy a vzdelávania (VaVZDV).
- **Kategória cieľa** je aj v súčasnosti základným prvkom v systéme didaktiky. Ciele determinujú výber obsahu, metód, foriem i materiálnych prostriedkov VaVZDV.

2. Hierarchia cieľov výchovy a vzdelávania

Z hľadiska abstraktnosti / konkrétnosti môžeme usporiadať ciele VaVZDV takto:

2.1. všeobecné ciele – komplexné ciele vyjadrujúce určitý ideál VaVZDV, všeobecné spoločenské požiadavky na VaVZDV odrážajúce rôzne filozofie a perspektívy, rôzne prístupy k obsahu VaVZDV; z formálneho hľadiska je charakteristická ich všeobecná, abstraktná formulácia slúžiaca učiteľom ako základná orientácia; pripúšťa rôzne interpretácie.
Pr.: *žiaci si osvoja kľúčové kompetencie; škola pripraví žiakov na celoživotné vzdelávanie a sebazvedávanie.*

2.2. čiastkové ciele – rámcové ciele predstavujú určitú konkretizáciu všeobecných cieľov na ciele určitého typu školy či študijného, učebného odboru; ich formulácia je konkrétnejšia ako pri všeobecných cieľoch, ešte stále pripúšťa nejednoznačnú interpretáciu, sťažuje kontrolu ich dosiahnutia.
Možno ich navrhovať v podobe kompetencií.
Pr.: *absolvent SPŠ strojníckej v odbore strojárskych technológií dokáže navrhnúť technologický postup výroby strojárskych súčiastok.*

2.3. špecifické ciele vyučovacieho procesu – konkrétne ciele by mali jednoznačne definovať stav osobnosti, správania sa žiaka, ktorý sa má dosiahnuť na konci vyučovacieho procesu, t.j. **čo konkrétne sa má žiak naučiť, čo konkrétne má žiak vedieť** (ktoré konkrétne vedomosti, zručnosti, návyky, postoje, schopnosti, kompetencie si má osvojiť), **do akej hĺbky a za akých podmienok** (vzdelávací štandard: obsahový a výkonový).
Pr.: *žiak/čka bude vedieť: definovať fyzikálnu veličinu rýchlosť; vymenovať a správne použiť vybrané slová po obojakých spoluhláskach; narysovať kružnicu s určeným polomerom; vypočítať obsah štvorca a pod.*

3. Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania

Pri určovaní cieľov VaVZDV je potrebné rešpektovať prebiehajúce ale aj predpokladané zmeny vo vývoji spoločnosti (veda, kultúra, technika, ekonomika, výroba). Zmeny, ktoré nás čakajú v 21. storočí, pravdepodobne prekonajú všetky doterajšie zmeny v dôsledkoch, rýchlosti, rozsahu i významnosti.
Z množstva zmien a trendov budúceho vývoja vyberajú slovenskí autori tie, ktoré najviac ovplyvnia charakter VaVZDV na našich školách. Ide o tzv. **megatrendy vývoja spoločnosti**:

- **Intenzívny konkurenčný boj na svetových trhoch** – obstať v konkurenčnom boji (inovácie, kvalita, vysoká pridaná hodnota, tvorivosť, originalita, kvalitný výskum, kvalitný systém celoživotného vzdelávania).
- **Explózia informácií a rýchle tempo inovácií v IKT** – svet práce sa veľmi rýchlo mení; celoživotné povolania vymierajú, aktuálna je požiadavka celoživotnej zamestnateľnosti – schopnosti zamestnať sa a uspieť v rôznych situáciách a podmienkach trhu práce a v rôznych fázach života. Potreba rozvíjať tzv. **kľúčové kompetencie – životné zručnosti!**
Práve tie slúžia na riešenie rozmanitých problémov, v rôznych kontextoch, na dosahovanie viacerých cieľov, majú sa uplatňovať v rôznych oblastiach ľudskej činnosti: v škole, v práci, v spoločenskom i v osobnom živote
- **Protirečenie medzi obmedzenou kapacitou ľudskej pamäti absorbovať explozívne narastajúce informácie, ktoré sa rýchlo menia zastarávajú** – potreba prekonať toto protirečenie tým, že hlavným cieľom škôl nebude odovzdávanie obrovského množstva faktografických informácií žiakom/čkam, ale pokúsime sa o odovzdávanie trvalejších hodnôt ako sú postoje, záujmy, motivácia, hodnotový systém, **rozvinuté kľúčové kompetencie (know-how)!**
- **Škola prestáva byť hlavným zdrojom poznania** – médiá, elektronické zdroje, mobilita – potreba rozvíjania osobnosti žiakov/čok.
- **Prechod od industriálnej spoločnosti k informačnej, učiacej sa spoločnosti** – strategický
- **Prudký rozvoj vedy a techniky s dominantným postavením fyzikálnych vied sa postupne dopĺňa (a možno nahradí) širokým uplatnením biológie, biotechnológií a ekológie** – nepriehľadná hranica medzi ľudskými bytosťami a strojmi. Potreba riešiť množstvo etických problémov, redefinovať pojmy život, vedomie a iné.
- **Demografické zmeny v spoločnosti** - obyvateľstvo starne. Zachovanie súčasnej životnej úrovne obyvateľstva EÚ vyžaduje zvýšiť vek odchodu do dôchodku, zapojiť do práce nezamestnaných a ženy v domácnosti. To si vyžaduje efektívny systém celoživotného vzdelávania.

- **Migrácia ľudí, medzinárodná mobilita** – multikultúrna výchova – naučiť sa tolerovať rozdiely medzi ľuďmi, komunikovať s „inými“, spoznávať kultúru, myslenie.
- **Dôsledky globalizácie.** Možnosti pracovať v zahraničí, v medzinárodných tímoch – globálne podnikateľské a pracovné prostredie. Uspieť v ňom znamená osvojiť si globálnu kultúrnu gramotnosť – spôsobilosť chápať a akceptovať potreby, požiadavky, hodnoty, náboženstvo, zvyky iných kultúr, zohľadňovať ich pri tvorbe, výrobe, predaji výrobkov a služieb.
- **Európska dimenzia vzdelávania** – rozširovanie EÚ a vznik zjednotenej Európy si vyžaduje vychovávať Európanov; do učiva zaradiť tzv. európsku dimenziu vzdelávania – učenie o Európe, z Európy a pre Európu. To si vyžaduje znalosť cudzích jazykov, štúdium niektorých predmetov v cudzom jazyku, Phd štúdium v cudzom jazyku, aktívna medzinárodná spolupráca.
- **Celosvetové globálne problémy** – vojna a mier; odzbrojovanie, ekologické problémy, porušovanie základných ľudských práv a slobôd, rast populácie v niektorých častiach sveta, bieda, hlad, nerovnomernosť hospodárskeho vývoja, prehľbovanie ekonomických rozdielov medzi bohatými a chudobnými, etnická, rasová a náboženská neznášanlivosť, extrémizmus, terorizmus, násilie, drogy, šírenie infekcií a chorôb (AIDS). „Sme vzdelaní, ale zlí“ (R. Rogers), Rozumom sme v 21. Storočí, ale srdcom v dobe kamennej“ (E. Fromm). Potreba rozvíjať vyššie princípy, motívy a formovať ušľachtilé hodnoty (láska, úcta, rešpekt, rovnosť, sloboda, bratstvo, pomoc, spolupráca, emocionálna inteligencia) v humanisticky orientovanej škole.
- **Znečisťovanie životného prostredia** – prírodné zdroje sa blížia k vyčerpaniu (nedostatok potravy a čistej vody, znečistenie životného prostredia) pre veľkú časť rastúcej populácie. Snaha o trvalo udržateľný rozvoj. Zamerať VaVZDV na rozvíjanie spôsobilosti tvoriť a ochraňovať životné prostredie, uvažlivo znižovať škodlivé dôsledky techniky a technológií.
- **Potreba rozvíjania ducha podnikavosti** – podnikanie a podnikavosť je jedným z kľúčov, umožňujúcich, aby sa EÚ stala najkonkurencieschopnejšou ekonomikou na svete, a preto rozvíjanie ducha podnikavosti na všetkých typoch a stupňoch škôl vytýčila EÚ za jeden z hlavných cieľov v oblasti VaVZDV.
- **Rozhodujúce miesto v živote spoločnosti zaujmú IKT** – IKT už v súčasnosti ovplyvňujú náš každodenný život a svojim závažným vývojom predstavujú nepredstaviteľný potenciál. Možnosť vzniku konkurencie medzi školami a komerčnými firmami ponúkajúcimi vysoko kvalitné akreditované vzdelávanie prostredníctvom IKT: e-learning.

4. Ideál vzdelávania

Dobrý (čestný, morálny, charakterný), **múdry** (vzdelaný, tvorivý), **aktívny** (samostatný, pracovitý, iniciatívny), **šťastný** (vyrovnaný, zdravý) a **zodpovedný** (v konaní voči sebe, ľuďom, životnému prostrediu) **človek**.

Výsledkom vzdelávania – človek pripravený na celoživotné vzdelávanie a učenie sa, pripravený adaptovať sa v budúcnosti na množstvo rozličných zmien v spoločnosti, človek pripravený efektívne vykonávať všetky svoje životné roly, človek, ktorý si bude formovať tvorivý štýl života prostredníctvom vnútornej motivácie, citovej bohatosti, rozvinutých intelektuálnych schopností, dobrej socializácie a hodnotovej orientácie.

Pozrite tiež vymedzenie cieľov VaVZDV podľa školského zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní.

5. Z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016-2020 – strategický cieľ:

Efektívne fungujúce regionálne školstvo poskytujúce kvalitnú výchovu a vzdelávanie, reagujúce na aktuálne i očakávané potreby jednotlivca a spoločnosti a osobitne na potreby hospodárskej praxe, dostupné pre všetky vrstvy spoločnosti, poskytujúce deťom a žiakom radosť zo získavania vedomostí a ich osobného rastu, ako i základ zdravého životného štýlu a zabezpečujúce učiteľom postavenie a ohodnotenie zodpovedajúce mimoriadnemu významu ich práce.

Možno ho rozdeliť na **cieľové oblasti**:

1. Kvalitná výchova a vzdelávanie dostupné pre všetkých
2. Kvalitní, spoločensky rešpektovaní a primerane odmeňovaní učitelia.
3. Kvalitné odborné vzdelávanie a príprava zohľadňujúce aktuálne a očakávané potreby praxe a osobný rozvoj učiacich sa
4. Efektívne fungujúce regionálne školstvo

Odporúčanie: text Učiace sa Slovensko – zamerať sa na ciele vzdelávania

6. Špecifické ciele vyučovacieho procesu

Špecifické ciele vyučovacieho procesu – **konkrétne ciele** by mali jednoznačne definovať stav osobnosti, správania sa žiaka, ktorý sa má dosiahnuť na konci vyučovacieho procesu, t.j. **čo konkrétne sa má žiak naučiť, čo konkrétne má žiak vedieť** (ktoré konkrétne vedomosti, zručnosti, návyky, postoje, schopnosti, kompetencie si má osvojiť), **do akej hĺbky a za akých podmienok** (vzdelávací štandard: obsahový a výkonový).

6.1. Klasifikácia cieľov podľa psychických procesov

- **Kognitívne – poznávacie:** vedomosti, intelektuálne zručnosti, poznávacie schopnosti (vnímanie, pamäť, myslenie, tvorivosť); prevažujú vo vzdelávaní, preto ich voláme aj **vzdelávacie ciele**.

- **Afektívne** – citová oblasť, postoje, hodnotová orientácia, sociálno-komunikačné zručnosti; ich dosahovanie je cieľom výchovy, preto ich voláme aj **výchovné ciele**.
- **Psychomotorické** – motorické zručnosti a návyky s účasťou psychických procesov (napr. rozvíjanie pohybových zručností na telesnej výchove, obsluha strojov apod.)

V súčasnej pedagogickej praxi je problematika formulácie špecifických cieľov problémom pre mnohých učiteľov/ky. Najčastejšie nedostatky:

- **všeobecná a neurčitá** formulácia cieľa; **nešpecifikované** konkrétnymi cieľmi – pr. *Žiak si má osvojiť logické myslenie*
- cieľ sa **redukuje** len na stručné **vyjadrenie obsahu** názvom témy, ale rozsah a úroveň osvojenia nie – pr. *Archimédov zákon. Veľká Morava.*
- formulácia **pripúšťa rôzne interpretácie** a nie je jasným návodom na štúdium ani kontrolu – pr. *Žiak si má dôkladne osvojiť vybrané slová.*
- namiesto formulácie cieľa sa **opisuje plánovaná činnosť učiteľa/ky** – pr. *Oboznámiť žiakov/čky s matematickými operáciami súčet a rozdiel; Poukázať na funkciu krvi v ľudskom organizme.*

- Takto formulované ciele neumožňujú objektívne hodnotiť výkony žiakov/čok, ani činnosť učiteľa/ky, sťažujú štrukturalizáciu obsahu učiva, výber optimálnych metód, organizačných foriem a materiálnych prostriedkov vyučovacieho procesu – stručne a výstižne: **neumožňujú efektívne riadiť procesy učenia sa žiakov vo vyučovaní!**
- Učiteľ má organizovať vyučovací proces tak, aby štartoval efektívne procesy učenia sa žiakov/čok, aby si osvojovali učivo podľa možnosti priamo na vyučovaní, aktívnou učebno-poznávacou činnosťou, a pritom rozvíjali svoje schopnosti, hodnotový systém, postoje.
- Dobre formulovaný cieľ sa formuluje výhradne vo vzťahu ku žiakom!

6.2. Požiadavky na konkrétnosť formulácie cieľov

- **Konzistentnosť** – podriadenosť nižších cieľov vyšším: téma – tematický celok – predmet;
- **Primeranosť** – súlad požiadaviek vyjadrených cieľom s možnosťami a schopnosťami žiakov/čok, učiteľov/iek a podmienkami vyučovacieho procesu;
- **Vyjadrenie v pojmoch výkonov žiakov/čok** – cieľ má opisovať konečný stav, ktorý má byť dosiahnutý – zmeny v osobnosti žiaka/čky = vedomosti, zručnosti, postoje.
- **Jednoznačnosť** – formulácia cieľa nepripúšťa iný výklad;
- **Kontrolovateľnosť, merateľnosť** – možnosť porovnať dosiahnuté výsledky s vytýčenými cieľmi a rozhodnúť, do akej miery sa ciele dosiahli; očakávaný výkon žiakov/čok je potrebné formulovať **aktívnymi (činnosťnými) i slovesami**, ktoré predstavujú pozorovateľnú činnosť (nakresliť, povedať, vymenovať, vypočítať, definovať, vyhľadať; **určite nie slovesami vedieť, chápať, naučiť sa!** Vyjadrovanie cieľov pomocou aktívnych (činnosťných) slovies sa nazýva **operacionalizácia cieľov!**
Uvedená požiadavka kontrolovateľnosti si vyžaduje určiť aj minimálny rozsah obsahu učiva pre hodnotenie dostatočný (4) – pre objektívnosť hodnotenia výkonov.
- **Rešpektovanie taxonómie cieľov vyučovacieho procesu** – myslieť na to, že existujú viaceré úrovne osvojenia si učiva, ktorým zodpovedajú príslušné ciele. V podstate ide o klasifikáciu cieľov – taxonómiu, vyjadrujúcu hierarchický charakter klasifikácie. Kritériom klasifikácie bývajú relatívne samostatné oblasti psychickej činnosti žiakov/čok pri učení.

Uvádzam najznámejšie a pre naše školstvo najjednoduchšie aplikovateľné.

7. Taxonómia vzdelávacích cieľov (vid' samostatná pomôcka)

7.1 Taxonómia cieľov – B. S. Bloom

Najznámejší pokus o klasifikáciu vzdelávacích cieľov na svete. Z nej vychádzajú ostatné známe taxonómie. Tvorí ju šesť hierarchicky usporiadaných kategórií cieľov; vedľa v stĺpci uvádzam revidovanú Bloomovu taxonómiu cieľov podľa Andersonovej a Kratwohla:

Pôvodná

1. znalosť (vedomosť)
2. porozumenie
3. aplikácia
4. analýza
5. syntéza
6. hodnotiace posúdenie

revidovaná

1. zapamätanie
2. porozumenie
3. aplikácia
4. analýza
5. hodnotenie
6. tvorivosť

7.2 Taxonómia cieľov – B. Niemierko

Rozoznáva 4 úrovne vzdelávacích cieľov:

1. zapamätanie informácií (poznatkov)
2. porozumenie informáciám (poznatkom)
3. aplikácia informácií (použitie poznatkov) v typických situáciách – riešenie typicky školských úloh – špecifický

transfer

4. aplikácia informácií (použitie poznatkov) v problémových situáciách – nešpecifický transfer.

7.3 Taxonómia cieľov D. B. Kratwohla v afektívnej oblasti

Je zameraná na výchovné ciele. Rozlišuje sa v nej 5 formálnych kategórií, ktoré sa členia do podkategórií:

1. prijímanie
2. reagovanie
3. oceňovanie hodnoty
4. integrovanie hodnoty
5. začlenenie hodnoty do charakterovej štruktúry osobnosti

7.4 Taxonómia cieľov M. Simpsona v psychomotorickej oblasti

1. vnímanie činnosti, zmyslová činnosť
2. pripravenosť na činnosť
3. napodobňovanie činnosti, riadená činnosť
4. mechanická činnosť, zručnosť
5. komplexná automatická činnosť
6. prispôsobovanie, adaptácia činnosti
7. tvorivá činnosť

7.5 Taxonómia špecifických cieľov pre všetky oblasti cieľov – J. H. de Block

Belgický pedagóg J. H. de Block navrhol 4 – stupňovú taxonómiu zhodnú **pre všetky tri oblasti cieľov**:

kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, aby sa predišlo rozdeľovaniu cieľov na výchovné a vzdelávacie, typické pre tradičné socialistické školstvo.

Pre kognitívnu, afektívnu i psychomotorickú oblasť:

1. znalosť (vedomosť, zapamätanie)
2. porozumenie
3. aplikácia
4. integrácia

(podrobné charakteristiky na PL v PDF formáte)

8. Postup pri určovaní špecifických cieľov

1. Oboznámiť sa s cieľmi – UO, TVVP, metodické príručky pre vyučovací predmet.

2. Vymedziť ciele - podľa UO, TVVP v terminológii výkonov žiakov/čok: „*Čo má žiak/čka vedieť?*“

3. Analyzovať obsah učiva – pri zohľadnení nadradených cieľov (profil absolventa/ky, UO, TVVP) rozložiť obsah učiva v učebnici a doplnkových učebných zdrojoch na základné prvky: fakty, pojmy, veličiny, vzťahy, vzorce, poučky, princípy, postupy práce, obrázky....a pod.

4. Požiadavka jednoznačnosti a kontrolovateľnosti a primeranosti- „*Čo to znamená vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si)?*“ Výkon žiaka/čky je potrebné opísať aktívnymi slovesami: učiteľ/ka k jednotlivým prvkom učiva z bodu 3, priradí činnosti, operácie, ktoré má s nimi žiak/čka vykonať = **operacionalizácia**. Učiteľ/ka určuje kvalitu výkonu.

5. Vymedziť podmienky – za ktorých má žiak/čka výkon dosiahnuť, aby sa mohol považovať za vyhovujúci: „*Za akých podmienok to má žiak vykonať?*“.

6. určiť mieru – normu očakávaného výkonu – **normu očakávaného výkonu**. Minimálny výkon potrebný na to, aby žiak/čka získal hodnotenie dostatočný (4): „*Do akej miery to má žiak/čka vedieť?*“ Pomôcka: typové úlohy = súbor exemplifikačných úloh.

Zhrnutie: určovanie konkrétnych cieľov spočíva v určení týchto prvkov:

• Požadovaný výkon žiaka/čky (krok 2)	Čo má žiak vedieť?	Výkon
• Kvalita tohto výkonu (krok 4)	Čo znamená vedieť?	Kvalita výkonu
• Podmienky výkonu (krok 5)	Za akých podmienok?	Podmienky výkonu
• Minimálne akceptovateľná norma výkonu (krok 6)	Do akej miery?	Norma výkonu

9. **Špecifické ciele vyučovacieho procesu a žiaci** – žiaci by mali poznať ciele vyučovacieho procesu; učiteľ/ka by ich mali oznamovať v úvode vyučovacej hodiny tak, aby boli pre žiakov jasné, zrozumiteľné, zaujímavé a motivujúce.

10. Ciele vyučovacieho procesu – za / proti ich konkretizácii

ZA:

- Bez špecifických cieľov učiteľ/ka presne nevie, čo chce žiakov/čky naučiť a nemôže zistiť, či ich to naučil/a. Sú rozhodujúcou podmienkou pre konštrukciu platných (validných) a spoľahlivých (reliabilných) didaktických testov a tiež výkonových štandardov.

- Sú nevyhnutnou podmienkou pre výber optimálnych metód, organizačných foriem a materiálnych prostriedkov vyučovacieho procesu.
- Vopred oznámené špecifické ciele zvyšujú motiváciu (znižujú napätie, stres, strach, neistotu) a umožňujú spätnú väzbu.
- Umožňujú zmeniť postoje učiteľov/iek a zmenu štýlu ich práce – sústrediť sa na žiaka ako hlavný element vo vyučovacom procese.
- Umožňujú lepšiu diagnostiku osobnosti žiaka/čky.
- Umožňujú objektivizovať hodnotenie žiakov/čky, ale aj didaktickú činnosť a kvalitu práce učiteľov/iek.

PROTI:

- Existujú vyučovacie predmety a oblasti výchovy, kde nie je dôležité hodnotiť konečný výkon, ale proces, ktorý je vnútorný, nepozorovateľný (prežívanie, intuícia, emocionalita) – napr. etická, výtvarná a hudobná výchova.
 - V predmetoch s predimenzovaným obsahom by bol výpočet konkretizovaných cieľov nekonečne dlhý.
 - Formulácia špecifických cieľov je náročná na čas a na odbornú pripravenosť učiteľov/iek.
 - Rozdelenie cieľov na afektívnu a kognitívnu oblasť komplikuje ich realizáciu vo vyučovacom procese, ktorý je nedeliteľný a jednotný.
 - Hrozí nebezpečenstvo upustenia od cieľov, ktoré sa nedajú operacionalizovať, t.j. vyjadriť v pojmoch pozorovateľných výkonov.
 - Môžu viesť k statickosti vyučovania, brániť inováciám, ktoré je ťažko vopred naplánovať; môžu byť prekážkou tvorivosti učiteľov/iek.
- ALE! K tomu istému cieľu môžu viesť rôzne cesty. Ich voľba závisí od úrovne schopností a možností žiakov/čok, učiteľov/iek, od konkrétnych podmienok! V použití metódy, organizačnej formy, materiálneho prostriedku vyučovania v konkrétnej situácii sa prejaví tvorivosť učiteľa/ky!

Prevažujúcimi sú argumenty **za špecifikáciu cieľov** vyučovania!

11. **Kompetencie ako ciele vyučovacieho procesu** – určovanie cieľov vyučovania a tvorba kurikula založená na kompetenciách + štandardy.

12. **Otázky na opakovanie – podporu hľadajte v študijnom texte – príprava na seminár**

- Definujte pojem *cieľ*
- Aká je hierarchia cieľov z hľadiska konkrétnosti?
- Definujte ideálny cieľ výchovy a vzdelávania v súčasnosti?
 - pozrite si návrh téz Učiace sa Slovensko (www.minedu.sk)
- Definujte špecifické ciele vyučovacieho procesu
- Ako klasifikujeme ciele podľa psychických procesov?
- Sformulujte základné požiadavky na konkrétnosť formulácie cieľov.
- V čom sa odlišuje pôvodná Bloomova taxonómia cieľov od revidovanej?
- Pre ktoré tri oblasti rozvoja osobnosti by sme mali vždy formulovať špecifické ciele?
- Charakterizujte taxonómie cieľov: Niemierko, Kratwohl, Simpson, de Block
- Ako by ste mali postupovať pri formulácii špecifických cieľov?
- Vysvetlite pojem *operacionalizácia cieľov*.
- Ktoré prvky pri formulácii špecifických cieľov je dôležité premyslieť?